

Implementarea prevederilor Codului audiovizualului prin prisma analizei conținutului programelor de actualități „Median-info” și „Mesager” ale IPNA Compania „Teleradio-Moldova”

Perioada: 25 august – 31 august 2008

Au fost supuse analizei **6 programe** de știri și actualități ce cuprind un număr de **143 știri și subiecte radiofonice** și **14 programe** de știri și actualități ce cuprind un număr de **225 știri și subiecte tv (Radio Moldova: intervalul orele 12.00 – 13.00 (12.00-12.30 în week-end); TV M 1: orele 19.00; 21.00.)**

În scopul determinării modului în care programele de știri și de actualități, selectate pentru monitorizare, corespund prevederilor legale și deontologice, echipa de experți a urmărit:

1. indici cantitativi:

- numărul știrilor și subiectelor (pentru a putea urmări evoluțiile sau involuțiile în realizarea edițiilor de actualități);
- tematica (dacă e actuală și importantă; actualitatea este determinată de numărul consumatorilor interesați de tema abordată; importanța este determinată de numărul consumatorilor afectați direct de evenimentul, situația, întâmplarea etc, despre care li se comunică);
- geografia (dacă îndreptățește aria de acoperire teritorială a radiodifuzorului);
- durata (dacă este în concordanță cu actualitatea și importanța temei);
- protagoniștii (dacă favorizează echilibrul social-politic și dacă favorizează libera formare a opiniei consumatorului);
- genurile jurnalistice (grad de prezență și dacă sunt respectate regulile de scriere într-un gen ori altul);

2. indici calitativi:

- poziția ziaristului (părtinitoare/nepărtinitoare; regula generală: ziaristul oferă fapte, consumatorul trage concluzii; Excepții: ziaristul poate expune propriile opinii, dar își alege genul care îi permite acest lucru – comentariul, de exemplu);
- numărul surselor (dacă există mai multe surse de informare și dacă ele sunt independente una de alta. Trimiterea la surse conferă credibilitate și complexitate materialului);
- abordarea subiectelor tematice (gradul de profesionalism care indică profunzimea reflectării temei);
- caracterul și tonalitatea materialului (laudativ/neutru/critic; dacă favorizează pe cineva știrea sau subiectul; regula generală: misiunea ziaristului nu este să promoveze ceva ori pe cineva, nu este să dea aprecieri, ci să furnizeze informație suficientă pentru a-i da posibilitate consumatorului să facă aprecieri);
- ordinea știrilor și subiectelor în ediție (regula generală: cu cât știrea este mai importantă, cu atât este comunicată mai repede – principiul piramidei inversate. Aceasta economisește timpul consumatorului și demonstrează respectul ziaristului pentru el).

Constatări (radio):

- din 143 știri și subiecte monitorizate, 25 sunt părtinitoare (17,4% - o diminuare semnificativă față de situația din aprilie și iulie 2008, când indicii erau 27,8% și, corespunzător, 35,4%), iar 118 – nepărtinitoare;
- numărul știrilor și subiectelor în care protagoniști sunt primele 3 persoane în stat este de 20 (13,9% - în creștere față de luna aprilie, dar în scădere față de luna iulie 2008);
- în perioada monitorizată 26 de știri și subiecte au vizat 12 raioane și orașe în afară de municipiul Chișinău. Cele mai multe subiecte – 4, s-au referit la evenimente din raionul Soroca, iar câte 3 - din raioanele Căușeni, Strășeni și Orhei. Din orașul Bălți a fost un singur subiect, iar Comratul a fost ocolit de atenția ziariștilor;
- au fost atestate 4 subiecte de problemă (critice);
- 110 (76% - la nivelul lunii aprilie și în scădere cu aproape 7 % față de luna iulie 2008) din numărul știrilor și subiectelor monitorizate sunt realizate în baza unei singure surse de informare;

Constatări (tv):

- din 225 de știri și subiecte monitorizate, 55 sunt părtinitoare (24,4% - o diminuare semnificativă față de situația din lunile aprilie și iulie 2008, și la nivelul lunii august 2007), iar 170 – nepărtinitoare;
- numărul știrilor și subiectelor în care protagoniști sunt primele 3 persoane în stat este de 49 (21,7% - o ușoară creștere față de luna aprilie și o scădere cu 9 % față de luna iulie 2008);
- în perioada monitorizată 41 de știri și subiecte au vizat 18 raioane și orașe în afară de municipiul Chișinău. Cele mai multe subiecte – câte 5, s-au referit la evenimente din raioanele Ialoveni și Strășeni; 4 subiecte au vizat evenimente din raionul Ungheni și câte 3 – din raioanele Edineț și Ștefan-Vodă. Ca și în cazul radioului, autonomia găgăuză nu a fost în atenția ziariștilor;
- au fost atestate 6 subiecte de problemă (critice);
- 147 (65,3% - cam la același nivel față de rezultatele monitorizărilor anterioare) din numărul știrilor și subiectelor sunt realizate în baza unei singure surse de informare;

Comentariu:

Rezultatele monitorizării demonstrează că programele de știri și actualități, atât la radio, cât și la televiziune, nu sunt realizate în conformitate deplină cu rigorile legale și standardele profesionale. Edițiile informative supuse monitorizării rămân a fi dominate de știri și subiecte bazate pe o singură sursă, faptul conducând la o diminuare a calității lor. În situația în care se apelează cu preponderență la sursele oficiale de informare, putem vorbi de prevalarea rolului ideologic asupra celui de informare veridică și complexă al programelor de știri și actualități. Cota insignifiantă a subiectelor analitice, de problemă subliniază o dată în plus caracterul triumfalist al segmentului de emisie monitorizat, lucru neîndreptățit nici în săptămâna marcată de două sărbători naționale – Ziua Republicii și Limba noastră. „Ocolirea” problemelor nu echivalează cu lipsa problemelor. Acestea oricum persistă și identificarea lor, „scoaterea” lor „la rampă” constituie, pe lângă o primă obligațiune a ziariștilor, și o primă condiție de soluționare a lor. Iar lipsa la microfon a altor actori politici decât cei ce reprezintă partidul de guvernământ afectează pluralismul de opinii, face imposibil echilibrul social-politic în programele de știri și, în definitiv, privează beneficiarii produsului informațional de posibilitatea de a percepe realitatea relatată mai amplu și mai obiectiv. Faptul în cauză lasă mult loc potențialului de manipulare al auditoriului prin intermediul programelor de știri și actualități.

Schematic și în plan comparativ, rezultatele monitorizării sunt reflectate în diagramele alăturate:

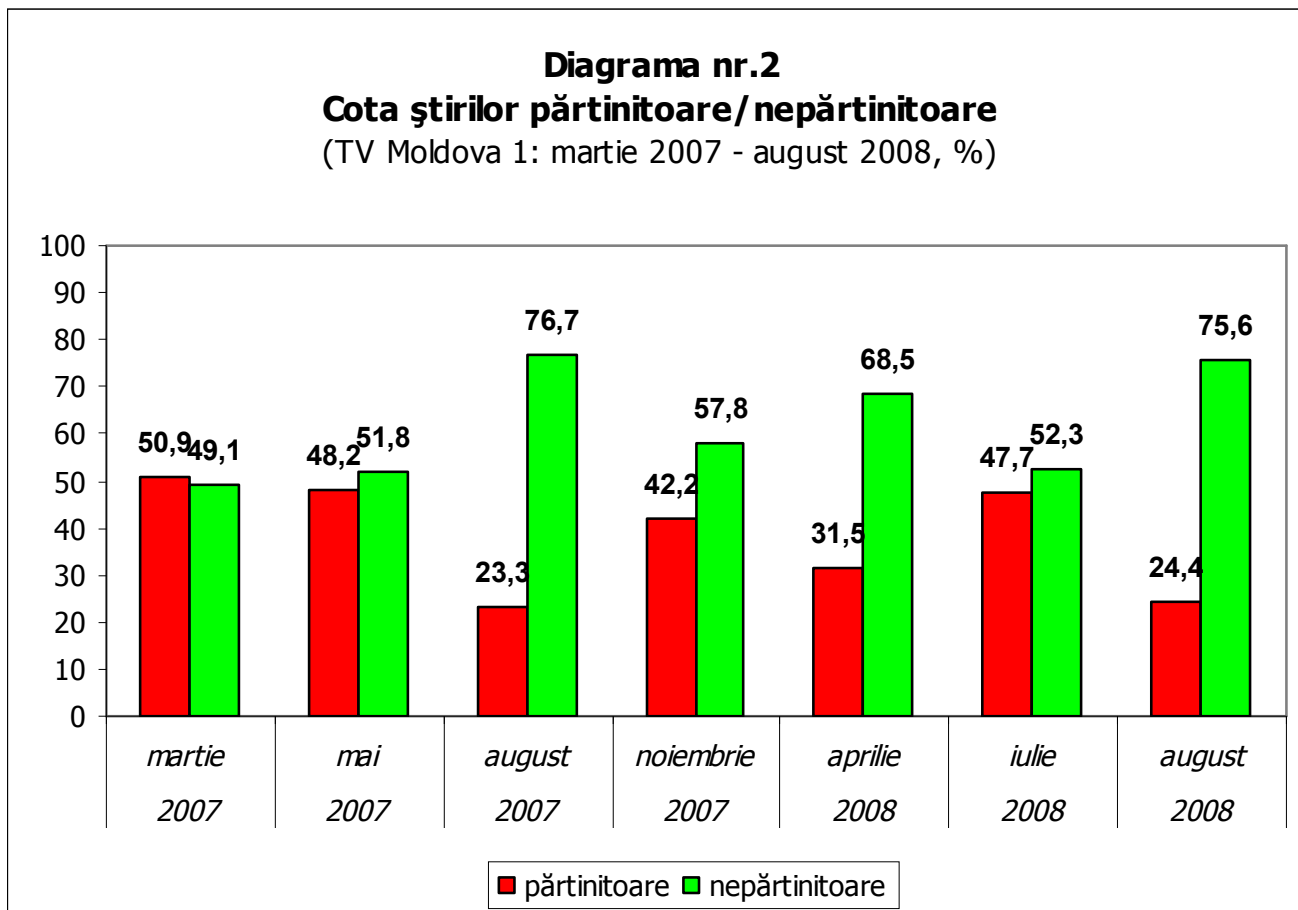
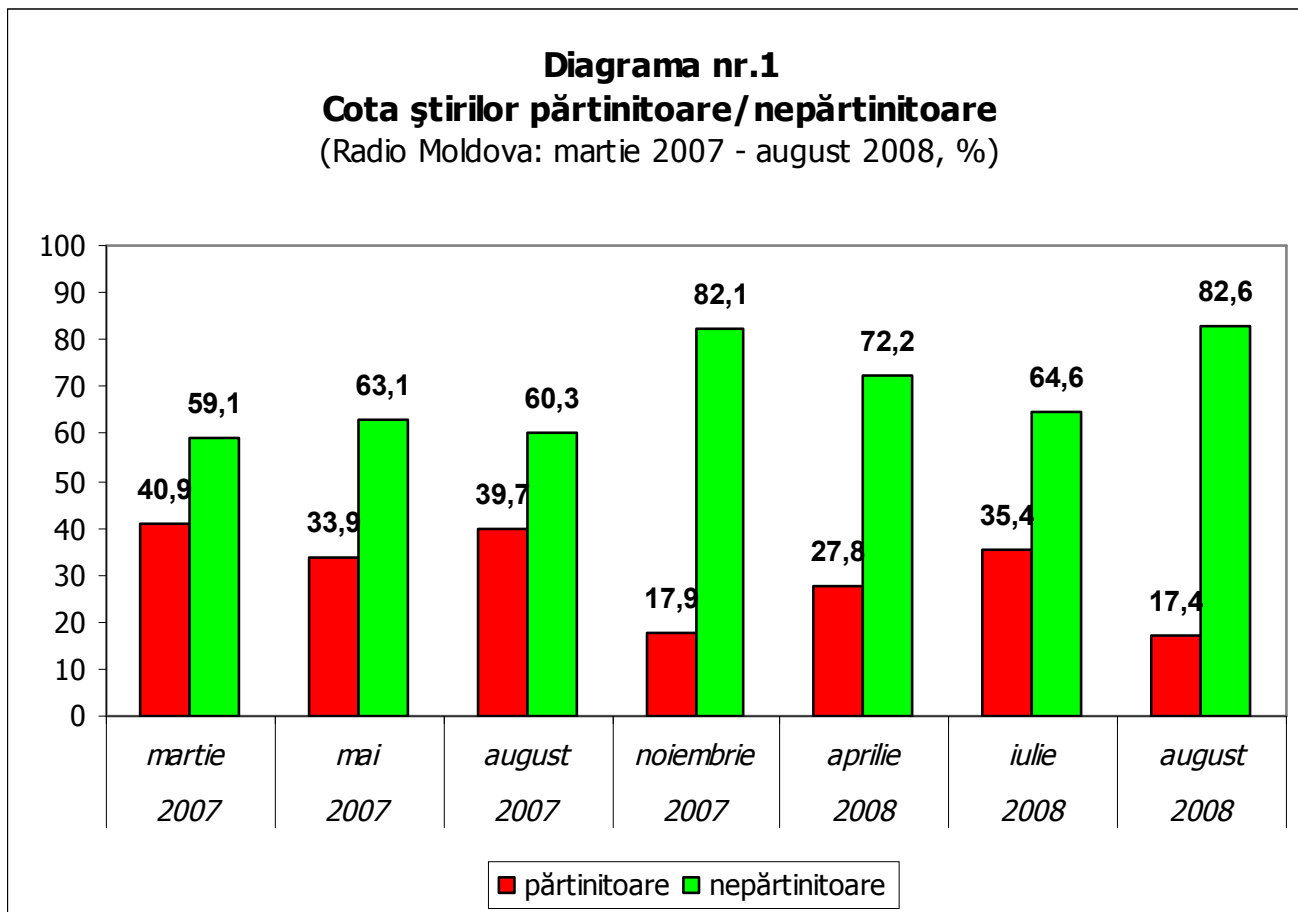


Diagrama nr.3
Numărul de surse utilizate în știri/subiecte
 (Radio Moldova: martie 2007 - august 2008, %)

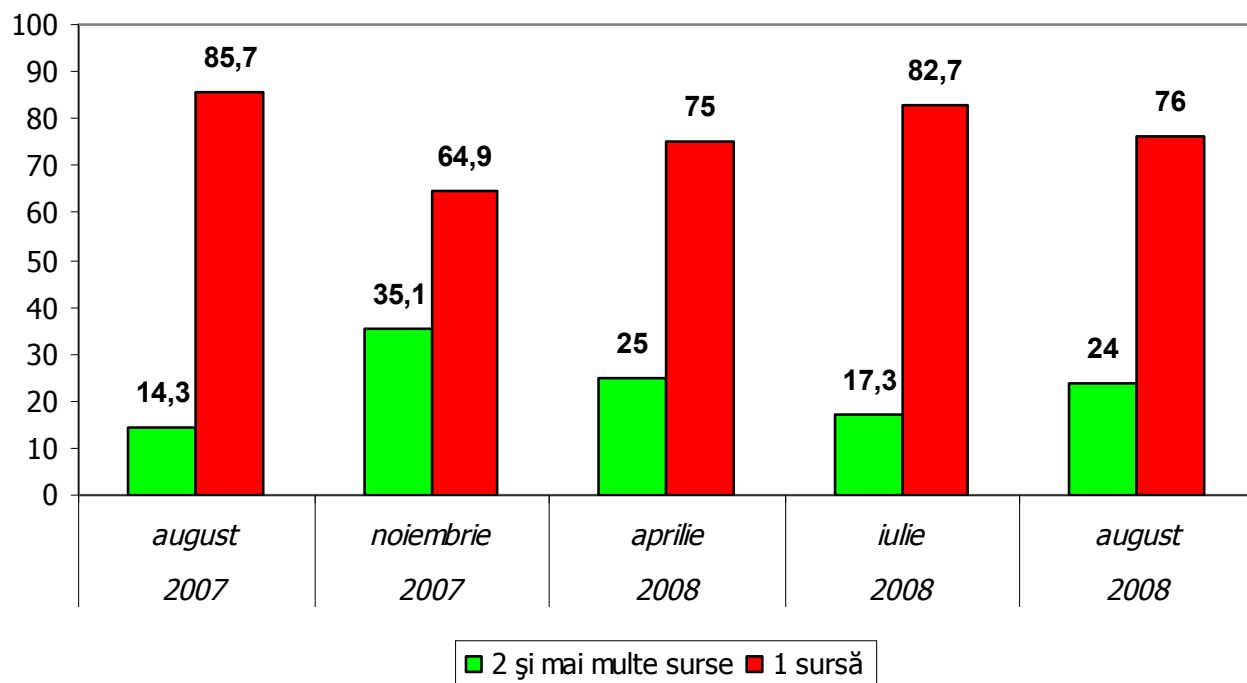


Diagrama nr.4
Numărul de surse utilizate în știri/subiecte
 (TV Moldova 1: martie 2007 - august 2008, %)

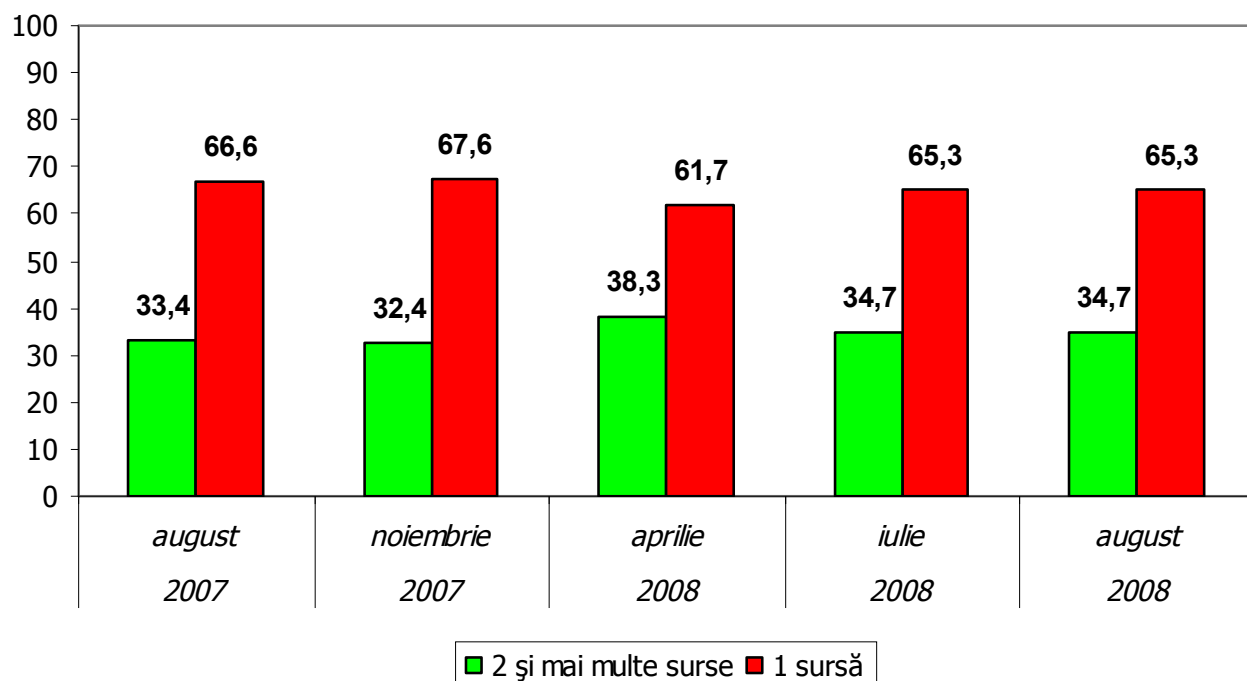


Diagrama nr.5
Prezența actorilor oficiali (primele 3 persoane în stat)
 (Radio Moldova: martie 2007 - august 2008, % din numărul știrilor)

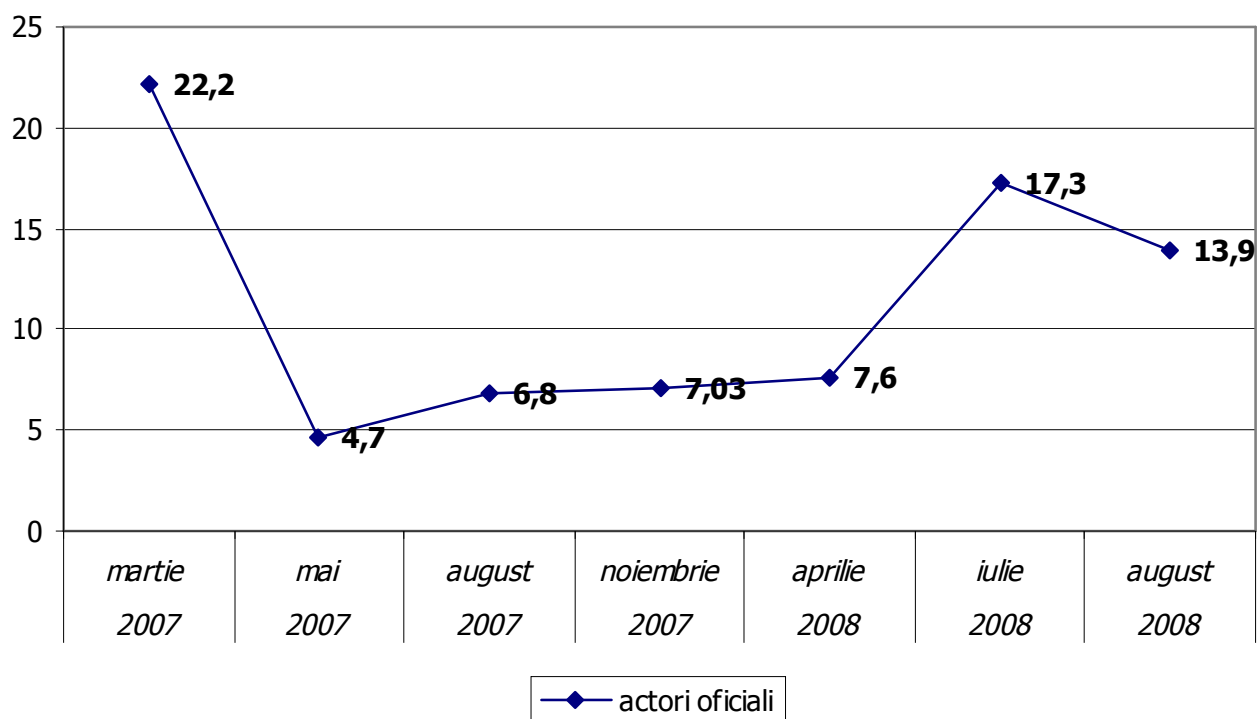
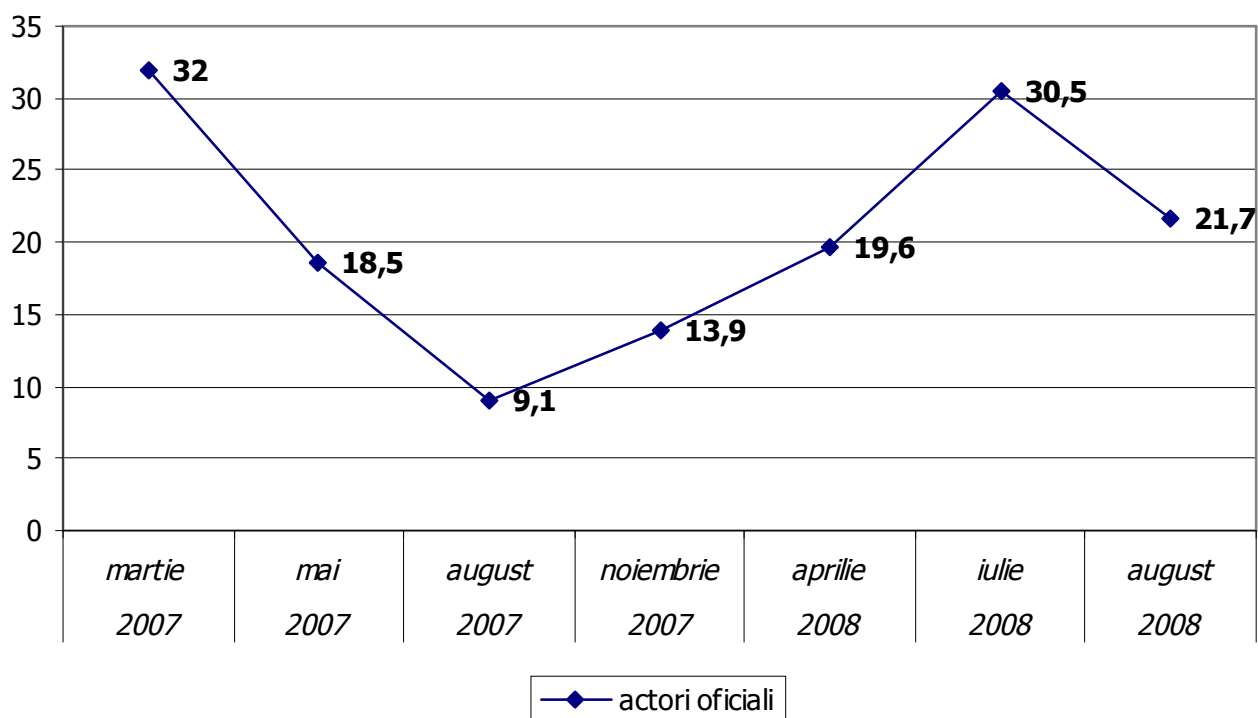


Diagrama nr.6
Prezența actorilor oficiali (primele 3 persoane în stat)
 (TV Moldova 1: martie 2007 - august 2008, % din numărul știrilor)



Concluzii:

- Programele de știri și actualități ale IPNA Compania „Teleradio-Moldova” rămân și în continuare a fi punctul nevralgic al serviciului public național de radio și televiziune;
- Realizatorii programelor de știri și actualități continuă să ignore parte din prevederile legale naționale și standardele profesionale universal acceptate;
- Modul în care sunt realizate programele de știri și actualități nu oferă auditoriului posibilitatea de a-și crea o imagine veridică asupra realității în care trăiește;
- Relatarea realității preponderent prin optica oficială îngustează „piața de idei” și nu poate în nici un fel contribui la identificarea celor mai judicioase soluții în depășirea dificultăților cu care se confruntă societatea, căreia și îi sunt destinate programele de știri și actualități;
- Neglijarea subiectelor de problemă într-o realitate plină de probleme denotă atașamentul realizatorilor programelor de știri și actualități față de alte valori profesionale decât cele indicate profesiei;
- Faptul că rezultatele monitorizărilor sunt diferite de la o perioadă la alta (ba se îmbunătățesc, ba se înrăutățesc), vorbește de lipsa unei politici editoriale coerente și ferme a departamentelor de știri și actualități de la IPNA Compania „Teleradio-Moldova”.